

Tisdagen den 6 maj 1958

För 80 år sedan dog Vingåkers Widmark med sin fiol i hand

Den 13 maj blir det 80 år sedan Västra Vingåkersspelmannen August Widmark, Lilla Kulltorp, avled. Utan tvekan var han inte bara den mest kände spelmannen i socken utan även västra Sörmlands namnkunnigaste utövare av allmogemusik. Med fiolen i hand dog "Vingåkers Widmark", som han blivit kallad, den siste i trakten som lärde sig spela av näcken.

Inte var det någon tillfällighet att August Widmark blev musikalisk. Fadern var organist i Östra Vingåker och modern Brita Stina var syster till den mycket välkände spelmannen Svinstu-Fredrik vid Krämbol. Tidigt blev August Widmark faderlös, och modern flyttade med barnen An-

ders Fredrik och Olof August till Munktorpsstugan i Västra Vingåker. Från Sävstaholm ingavs då protest mot familjens intagande i roten, men Svinstu-Fredrik lämnade skriftlig garanti, att de tre inte skulle ligga roten till last.

Widmark, som var gift två gånger, flyttade 1853 till Lilla Kulltorp i Västra Vingåker, där han bodde kvar till sin död. Någon händernas arbetare var han inte. Därvidlag stämmer Dan Anderssons dikt Spelmannen väl in på Widmark. Nej, han var först och främst spelman, och gården arrenderades ut. Sedan reste han omkring i bygden och spelade samt tog emot elever.

Alla Widmarks lärjungar är döda. Innan det blev för sent, upptecknade emeliertid folkskollärare Gustaf Wetter i Katrineholm inte mindre än över 100 av de från Widmark härstammande låtarna, vilka därigenom räddades till eftervärlden. Speciellt valserna är särskilt karakteristiska. De som fick berätta om Widmark och spela hans låtar inför Wetter var Carl-Erik Eriksson i Sköldinge, Per-Johan Andersson i Floda och Smens Axel — Axel Johansson — i Östra Vingåker.

Som lång och mager med mörkt hår och en svart skäggkrans kring hakan beskrivs August Widmark. Han var tystlåten och litet blyg, utom när han fått fiolen under hakan. Då försvann alla hämningar och all tafatthet, då blev han med ens medelpunkten i församlingen.

Katrineholmaren K. Alex Carlsson i Amerika berättar om ett engagemang Widmark hade på Sävstaholms slott en tjugondag Knut. Den förnäma publiken tyckte att bondspelmannen i de tarvliga kläderna inte passade i miljön. Men när tonerna av Vingåkers gammalvals klingade i salen, fångades gästerna av deras trollmakt och det dansades som aldrig förr i slottsgemaket.

Widmarks notbok till Katrineholm

För några år sedan blev Widmarks notbok innehållande inte mindre än 199 låtar återbördad till Katrineholmsbygden. Sonen Per-August förde den med sig till Amerika, där K. Alex fick hand om den och översände den till

Wetter. Det var också Carlsson som föreslog uppförande av den minnesvård, som Katrineholms spelmanslag reste vid Lilla Kulltorp för tio år sedan. Inskriften lyder:

Till minnet av August Widmark, bygdens störste spelman. Född i Ö. Vingåker 5/4 1824, död å Lilla Kulltorp, Västra Vingåker 13/5 1878, Sörmländska spelmän reste stenen år 1948.

Widmark var sålunda endast 54 år gammal då han avled. Fiolen hade han vid sin sida i sjuksängen, och då han kände slutet nalkas, kallade han på sonen Per-August. Mödosamt reste han sig upp, spelade en av sina älsklingslåtar och viskade matt: — August, så ska låten tas.

Ända in i det sista var Widmark trollbunden av sin fiol och den konst han som åttaåring lärde av näcken tre torsdagsnätter i rad vid forsen intill Morjanå.